

Abonnement pour un an
200 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1 Novembre 1925—No 191

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبوتمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذیسی ہ لیرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد نھوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۱۹۱ - ۱ تشر ثانی ۱۹۲۵

چیچەزۈن بۈساسلى نەقەدە ئەپكۈرۈك نەزىرىيەسى - پەك دە قەسز
اولمايلاق تەنقىد ايتىكەدەر .

(سىرە نائىك - Cyrenaïque) لىر [آرىستىب طرفىدىن
« سىرە » دە تاسىس ايدىلەن فەلسەفى مەكتەپ سالىكلىرى] ئالمە
لەنت آراسىندە مەتەل بىر حال اولدىغىنى قەبۇل ايدەرلىر .

ئەپكۈر ايسە بۈنى - بالەخە - رە ايدەر اوكا گۈرە ، ئالمە
لەنتكە وسىلى ، اورتەسى يوقدر .

سەدات رۈحكە صەئى گېگى در : صەئەدە بولۇندىغىز آندە طلب

ايدەجكە ، ايسە يەجكە ، فەلەھە هېچ بىر شەئىز اولاماز . (آرىستىب)

طرفدارلىرى ، ئەپكۈرۈك عەكسەنە اولەرق ، ادى ايدىيورلردىكە ،

بۇ شەرت كافى دىكەر : ئالمەك انقەطاعى سادەجە ، حظ آلاماغى ،

لەنت دۈيەماغى يەنى - مەنى بىر حال اولان - بىر بوشاق توليد

ايدەر . حالۈكە جەققى لەنت مەبەت بىر حال در .

ئەپكۈر ايسە ، بالەكس ، شۈيە تەلەم ايدىيوردى :

« ئالمەك يوقلغىنى حاصل اولور اولماز لەنتكە مەوجودىتى اورتە يە

چىقار . بۈنەك صەئى ، ئالمەك مەقۇدىتى : بىرە بۈندەن فەلەھە بىر شى

لازم دىكەر . صەئەجە ، دەرىن ، (قونستىتوتيف) لەنت بودر .

ئەپكۈرۈك فەكلىرى شۈيدى :

طەبەئى آھنەكە ايتىدە تاسىس ايدىگىز : سەدات بىر چىچەك

گېگى اونەك ساقەندە فەشقىراقاق .

(effort - جەد) نەبە يارار ؟ جەدە نە لزوم وار ؟

طەبەئى پەك ايتى . پەك مەكەل ياپىنامشدر . اونەك فرە مەيۈەسىنى

ويرمەسى ايتىچۈن نەظامەك بوزولماسى ، تەشۈشە اوغراماماسى كافى در .

ئەپكۈرە گۈرە ، لەنتلر (كەمىة - Quantitativement)

دەكەل ، (كەفە - Qualitativement) تەحول ايدەر .

دىگەر بىر مەقالەدە ، (ئەپكۈرۈك اخلاق) نە دوام ايدەجگەم .

مەلم نوزاد مەجود

زەردشت دىن بىر صەئەفە

« تەكرى ئۇلدى ! »

زەردشت داغلردەن يالەكز باشەنە ايندى ، وەكىمەسە يە

راست كەلەدى . لەكن قورۇقلەردە كەلدىكى ۈقت ، آئەزىن

اۈگنە ، اورماندە نەبەت كوكارى آرامق ايتىچۈن مەقدس

قۇلۇبەسىنى تەرك ايتەش بىر اختیار دىكىلدى و اختیار شۈيە

سۈيەلەدى و زەردشتە دىدى :

« بۇ يولچى ، بىكا يابانچى دەكەل ؛ يىللار وارەكە اوبورادەن

كەچدى . اونەك آدى زەردشتە دى ، لەكن اودە كەشدى .

اۈۈقت كۈلەككى داغە گۈتۈر سۈوردەك : بۈگۈن آتەشكى

ۈادى يەمى طاشمەق ايسە يۈرسىن ؟ قونداقچىلەك عەقۇبەندەن

قورقمايور مەيسك ؟

نەفسلىرىنى احتەزەلەرنە تەرك ايدەن انسانلر كەندىلەرنى تەطمەن
ايتىچۈن لازم اولان آشايەك بۈيۈك بەھانى وىرەرلر ، و ھەركەن ،
اولەرنى قايت ايتەك ، اولەردەن مەروم اولقى اندىشە سەيە مەغەب
اولورلر . فەلەھە اولاراق ، باطل اعتقادلردەن مەتولد قورقۇلرۇك
نەچەسەندە زۈبۈن درلر .

ئەپكۈرۈك عەقەدەسەنە صاحب اولان بىر انسانەك رۈحى ، مەتەدى

قورقۇلرۇكە اندىشە و غەذاب ايتىچەندە قىورانان ، مەتەل آذا چەكن

بىر رۈح دەكەر . بالەكس ، تام و درۈنى (سكون) ە قەۋۈشمەش بىر رۈحدر .

ئەپكۈر حەظەر ، ذوق آراسىندە دەفەتە شايان بىر چوق ايتىچە

فرقلر تاسىس ايدەر : اونەك بۇ خەسۈدەكى اخطاراندە بۈيۈك

بىر نەفۇز و دۈغۇرۇلغى واردر .

ئەپكۈر ، اولە :

« ھەركەت دەكى ذوق » ايلە « سكون و استراحت دەكى ذوق » ى

يەكەلەرنەن تەفرىق ايدەر . (آرىستىب) حەظى « طەتلى ، خەش

بىر ھەركەت » ، ئالمە « خەشەن ، سەرت بىر ھەركەت » دىيە تەرىف ايدىيوردى .

ئەپكۈر ، بىر ھەركەت دەن حاصل اولان ھەر ذوق رە ايدەر .

(آتاراقسىا) او ، دىيورەك :

« خەظەرۇكە اكەتلىسى بىر آرزۇنەك تەطمەندەن دۈغار . دىمەكە

بۇ آرزۇنەك اۈلجە مەوجودىتى لەنتكە شەرتىدەر . آرزۇ نەقەدار شەيد

اولورسە ذوقلەردە اۈنەبەندە قۇتلى اولور . لەنت بىر حالەن باشقە

بىر جالە كەشەدە ، يەنى ، بىر ھەركەت دەدر . بۇ چەشەدە لەنتلر ،

خەظەر ، ذوقلر رۈجۇدە شەتلى بىر ھەركەت و اختەلاج حاصل ايدەرەك

ياقەندەن تەدقىق ايدەرسەك - اولەركە بىر سەدات دەن زىادە بىر فەلاكت

علەنى اولدىغىنى آكلارز .

بەدە شو وارەكە ، - افلاطونەك گۈستەردىگى گېگى - او خەظەر

شەرت اولەرق ، كەندىلەرنە تەقدەم ايدەن بىر آرزۇنەك ، بىر اختەياجك

بىر يوقسۇللەك ، يەنى بىر اضطرابك مەوجودىتى ايتىچە بىر ايتەدرلر .

سكون دەكى خەظەر ايسە بۈسۈتۈن باشقەدر ، بۈنلر ،

باشقە بىر شەئە اشتىاق چەكەكەزىن ، هېچ بىر شى آرزۇ ايتەكەزىن ،

بولۇندىغىز حالەن سكون ايتىچەندە مەستەق اولمازدەن و بۈيەجە حەظ

طەتامەزدەن عەبارت در . بۈنلر (قونستىتوتيف) لەنتلردە .

ئەپكۈر ، دىيورەك :

« هېچ بىر شەرت يوقدەرەك ، ھەكەم كەندىسىنى اۈشەرت داخەلەندە

مەسعود و بختيار بولماسۇن : حەق ، كۈر ويا صاغىرەدە اولسە ،

مەجۈدىنەك ھەمانەكى بىر عەزۈندەن مەرومەدە اولسە . »

تەجەربەنەك اكەتلىا بۈنى يالانچى جىقارماسنە رەغما ، ئەپكۈر

قەطەم (نىكەنەك - Optimisme) نەن واز چەكە ايسەمەز .

داھا صۈكرا ، ادى ايدەرەك ، ئالمەك تەخفى ويا انقەطاعى

بالذات بىر لەنت تەشكىل ايدەر . [بۈتۈن پەسقىولۇغلر بۈنى قەبۇل

ايدىيور . فەقەت ، مەتەبالا ، لەنتكەدە آزالەسەنەك ويا انقەطاعە

اوغرامەشەك ئالمەك غەلتلى اولدىغىنى علاۈە ايدىيورلەرەك ، ئەپكۈر

بۈنى سۈيەلەمىوردى]

ئەپكۈر ، (سكون دەكى لەنت) كە سادەجە ئالمەك يوقلغەمى ،

يوقسە انقەطاعىلەمى حاصل اولدىغىنى ۈاضە اولاراق سۈيەلەمىور .

انسانلرک یاننه گیتمه، اورمانده قال ! حیوانلرک یاننه دون، داها ای ! نهدن بنمگی اولمق ایسته مه یورسک، آیلر آره سنده آیی، قوشلر آراسنده قوش ؟ زردشت : « ولی اورمانلرده نه یابار ؟ » دیه سوردی. ولی جواب ویردی : « نغمه لر بستره لریم، و اونلری تغنی ایدرم ؛ و نغمه لر بیتینجه گولرم، آغلارم و میریلدایم : بویله جه تا گریه حمد و ثنا ایدرم نغمه لر، آغلارم، گولم، میریلدایم له تا گریم اولان معبوده شکر ایدرم. بونکله برابر بزه گتیزدیکک آرمغان نه ؟ »

وقتا که زردشت بوسوزلری ایشیتدی، ولی یی سلاملادی و اوکا دیدی : « سزه ویرمک نم اوله بیلور ؟ لکن بنی براقیک چاپوجاق گیده ایم، تا که سزدن هیچ برشی آلیه ایم ! » - و ایشته بویله جه، اختیار و آدم، ایکی کوچوک چوجوق نصل گولهرسه اویله گولهرک یکدیگرندن آبریلدیلر .

لکن زردشت یالکیز قانجه قلبه شویله دیدی : « قابلی که بواختیار ولی، اورمانده، حالا ایشیتمه مش اولسون : تا گری ئولدی ! »

یازان : فریدریخ نیچه ترجمه ایدن : نوزاد محمود

ملک الموت

هانکی جیلان سنی کسمشده چوجوقکن ممدن هانکی قاپلان سکا سوت ویرمش ئوز آنهک یرینه ؟ اوج یوز اولک کوبی طاقش صاچکک تللرینه، سورویورسک بو مزارقده ایچک تیرمه ممدن .

سیره چیق، سودیکم، آقشاملی قربانلریکی . . . یاریور باغری هرکس سکا کوستمک ایچین . آه، او طاش قلبه برکون هیجان ویرمک ایچین یدی کوی خلای سبیل ایتدی بو ییل قاتلرینی !

بر چیچک رقتی سینمشده اییکدن تنکه صوکره کوکسکده چیلکدن می دوکولمش بو یورک ؟ سن کوکک دردینه بیکانه یاشارکن کولهرک آکیور جان ویردن اولادینی یوزلرجه یننه .

اوت، زردشتی طانیدم . گوزی براقدر وودواغنده هیچ برنفرت قیوریتی سی دهرینه شمه یور. برقص ایدیجی گبی ایلر یله مه یورمی ؟

زردشت ده گیشدی، زردشت چوجوقلاشدی، زردشت اوباندی : اویوانلرک یاننه شمیدی نه یامغه ئیدیور-سک ؟

عزائنده، ده گزده گبی یاشایوردک، و ده گز سفی طاشیوردی. وای حالکه، دیمک قرهیه چیقمق ایسته یورسک ؟ وای حالکه دیمک وجودیکی کنده یکیدن سوروکلهمک ایسته یورسین .

زردشت جواب ویردی : « انسانلری سه ویورم . حکیم : « صانکه نهدن، دیدی، اورمانلره و عزالته چکیلدی ؟ انسانلری چوق سودیکمدن دولایی دکلای ؟ شیمیدی تا گری یی سویورم : انسانلری هیچ سومیورم . انسان بکا گوره چوق ناقص برشی . انسان سوگی سی بنی ئولدیوردی .

زردشت جواب ویردی : « سوگی دن نه بحث ایتدم ! انسانلره بر آرمغان ویرمک ایسته یورم . »

ولی : « اونلره هیچ برشی ویرمه، دیدی داها اونلردن برشیلر قالدر و اونلره، اونی قالدیرمق ایچون، یاردیم ایت - اونلر ایچون هیچ برشی بوندن ایی اولیه جق ! آلوررکه بوسنکده ایلگکه اولسون !

و ویرمک ایسترسهک، اونلره برصدقه دن فضله برشی ویرمه، و بکه که اونلر اوصدقه یی سندن ایسته سینلر ! » زردشت : « خایر، دیه جواب ویردی، بن صدقه ویرم . بونی یامه جق قادار فقیر دکم . »

ولی زردشته اکلنمکه باشلادی و شویله سویله دی : « اویله یسه، اونلره خزینه لر پکی قبول ایتدیرمکه چالیش اونلر منزوی لر امانیت ایته زلر، و ویرمک ایچون کلدیگمزه اینسانمازلر . اونلرک قولاقلرینه، منزوی نک آدیملری، سوقاقلر آراسنده، چوق عجائب صورتده عکس ایدرم . صانکه گیجه یا قاتلرینه یا تمش اولدفلری حالده، گونشک دوغوشندن چوق اول، بر آدامک یورو یوشنی ایشیدیور-لرمش گبی امنیتسز، بلکه کندی کندی یلرینه صورارلر : بوخیرسین اوصولجه نره په گیر یور ؟